

Yəhudilər hər il Xolokostun - yəhudi soyqırımının ildönü-münü qeyd edirlər. Dünyanın əksər ölkələrinin nümayəndələri bu məclisə qatılırlar. Bu tədbirlərə özünü dürtən erməni siyasiləri qondarma erməni soyqırımı haqqında yeni yalanlar icad etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar. Amma onların arzuları həmişə gözlərində qalır. Çünkü anim xarakteri daşıyan bu mərasimlər Xolokost qurbanlarının əziz xatirəsinə həsr edilir və əlavə çıxışlara imkan verilmir. Üstəlik, yəhudilər öz soyqırımlarından başqa soyqırımı, xüsusən də qondarma erməni soyqırımını yaxına belə buraxmaq istəmir, 1915-ci il-də baş verənləri qətləm olaraq dəyərləndirirlər. Onlar eyni sözləri Xocalı soyqırımı haqqında da deyir, Xocalıda baş verən vandalizmə böyük ürəkağrısı ilə yanaşırlar. Çünkü XIX əsrдən başlayaraq heç bir müharibə və yaxud qarşıdurmadə qarşı tərəfin qulağını, başını kəsib skalpini (alın dərisini) soymayıblar. Hamilə qadınların döşlərini kəsib, qarını yanır körpəsini süngüyə taxmayıblar. Amma erməni faşistləri bunu edib. İndi coxları bu fikirdədir ki, faşizm ideyaları nə İtaliyada, nə də Almaniya-da varanıb, fasizmin vətəni elə Ermənistandır.

Rusiyali məşhur yazıçı A.Proxanov "Rossiya-1" kanalında "İmpriyanın əsgərləri" verilişində keçmiş Dağılıq Qarabağ hadisələri başlayana qədər azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Qafan rayonunda gördük-lərindən bəhs edərək deyir ki, "mən ermenilerin azərbaycanlılara qarşı törendikləri vəhşiliklərin canlı şahidi oldum. Onlar azərbaycanlıllara min bir təzyiqlər edir, onları öz doğma torpaqlarından qovurdular. Bu, etnik təmizləmələrin ilk mərhəlesi idi. Azərbaycanlılar - körpə uşaqlı analar, qocalar, kişilər qarlı dağ yolla-rında dona-dona Azərbaycana üz tutmuşdular. Bunları görmək dəhşət idi. Sonra iki xalq arasında dəhşətli müharibə başladı. Qorbaçov bu qanlı hadisələri dayandırıa bilərdi. Hətta Xocalı qırğını da. Bu, onun tərefindən yol verilmiş böyük cinayət idi".

min torpaqlara gəlib bu əzəmetli mübarizəni aparan qəhrəmanların əziz xatirələri önündə baş əymək səadəti mənə nəsib olacaq". Bu qo-ca papa əsl həqiqətləri bildikdən sonra belə Azərbaycan xalqından üzr istəmədi. Hətta Azərbaycana sefər etməsinə reğmən.

Bu yerde ozamanki SSRİ prezidenti M.Qorbaçovun, Kreml siyasi elitasının, sovet ordusu və onun yerlərdəki hərbi hissəlerinin adını çəkməmək olmur. Çünkü onların bu dəhşətli qırğına görə ya siyasi mə-suliyyətləri, ya da birbaşa cinayət xarakterli rolları var. Məsələn, mü-dafiə naziri G.Yazov verdiyi müsa-hibələrin birində M.Qorbaçovun Er-mənistanın mədəniyyət xadimləri ilə görüşünü xatırlayır və qeyd edirdi ki, o, S.Kaputikyanın Dağılıq Qara-bağla bağlı növbəti ahu-zarına hə-vəsələ qulaq asaraq "Siz yəqin ki, Ar-

Bəli, nə ermənilərin Qarabağ iddiası, nə də Xocalı soyqırımı olmaya bilərdi. Moskvanın, Qorbaçovun ermənipərəst siyaseti və bir də ovaxt-ki rəhbərliyimizin siyasi iradəsizliyi olmasa idi. Dərin ürəkağrısı ilə qeyd etməyə bilmirsən. Ermənilər ruslanın 366-ci alayının köməyi ilə Xocalını yerlə-yeksan etdikdən sonra bu vəhşilikləri ləntə alaraq bütün dünyaya müsəlman azərbaycanlıları xristian ermənilərə qarşı vəhşilikləri adı altında yayırdılar. Azərbaycanın ozamanki rehberliyinin gösterisi ilə Mərkəzi İnformasiya Agentliyi isə baş verənləri malalayaraq ele bir ciddi hadisənin baş vermədiyini, herbi toqquşmalar nəticəsində 4 azərbaycanının helak olmasını yanzırdı. Ermənilərin bu həyəsiz təbliğatının nümunəsi olan videoçarxi alan Roma papası II İohan Pavel derin bir sarsıntı içində ermənilərə yazdı: "Sizlərin Xristian dünyasının forpostu kimi xristian dəyərləri uğurla məməfətli şəhərə qaytarın." "Sizlərin quruluşunun 366-ci ilindən etibarət əvvələ qıraq asaraq Siz yəqin ki, Ar-tsxaxı nəzərdə tutursunuz" replikasını atıb. M.Qorbaçovun bu replikasından vəcdə gələn qoca şovinist "Siz hətta Qarabağın tarixi adını da bilirsiniz" ona deyərək təzim edir. Bu ölkənin sözə demokrat kommunisti B.Yeltsin bütün Qarabağda erməni dərəbəyliyinin baş alıb getməsinə nəinki siyasi, həm də hərbi dəstək verib. Bu səbəbdən onların hamisinin hərəkətləri 9 dekabr 1948-ci ildə qəbul olunmuş "Soyqırımı cinayətlərinin karşısının alınmasına və cəzalandırılmasına dair" Beynəlxalq Konvensiyonun təsiri altına düşür. Həm ozamanki SSRİ, eləcə de suveren ölkəmizin qanun-vericiliyində ali rehberliyin milli mühaqiqşələrinin karşısının alınmasında vəzifə məsuliyyətsizliyi da ciddi cinayet tərkibi yaradır. Amma əsl günahkarlar hələ də azadlıqdadır.

min torpaqlara gəlib bu əzəmətli mübarizəni aparan qəhrəmanların əziz xatirələri önündə baş əymək səadəti mənə nəsib olacaq". Bu qoca papa əsl həqiqətləri bildikdən sonra belə Azərbaycan xalqından üzr istəmədi. Hətta Azərbaycana saflar etməsinə rəğmən

Bu yerde ozamankı SSRİ prezidenti M.Qorbaçovun, Kreml siyasi elitasının, sovet ordusı ve onun yerlərdəki hərbi hissələrinin adını çəkməmək olmur. Çünkü onların bu dəhşətli qırğına görə ya siyasi məsuliyyətləri, ya da birbaşa cinayət xarakterli rolları var. Məsələn, müdafiə naziri G.Yazov verdiyi müsahibələrin birində M.Qorbaçovun Ermenistanın mədəniyyət xadimləri ilə görüşünü xatırlayıv və qeyd edirdi ki, o, S.Kaputikyanın Dağlıq Qarabağla bağlı növbəti ahu-zarına həvəslə qulq asaraq "Siz yəqin ki, Ar-

əməliyyatı üçün - 1 milyon 500 min rubl, kiçik rütbəli zabitlərin təlimatlarına - 4 min rubl ödənilirdi.

Rusya ile İran arasında bağlanan Gülistan (1813), Türkmençay (1828) sülh müqavilelerinden sonra rusların köməyi ile İran ve Mesopotamiyadan Qarabağa, Qərbi Azərbaycana köçürürlən ermənilər sovet hakimiyyəti illərində 1828-ci illərə qədər İrəvan xanlığı adlanan Zəngəzur, Dərələyəz, Göycə mahali, Ağbabə mahali, Vedibasar və bir sıra Azərbaycan ərazilərinin Ermənistən adlanan məkəna birləşdirilməsinə nail oldular. Sonra dəfələrlə Qarabağı da həmin ərazilərə qatmağa cəhd etsələr də bunu bacarmamışdır. Ancaq Qorbaçovun "perestroykası" onların əl-qolunu əməlli-başlı açdı. Xaç ataları R.Köçəryan və A.Melkumyan olan bədnəm "Krunk" (Durna), "Miatusum" (Birlik) hərəkatlarının ilk mitinqləri sonradan rusların da yaxından köməyi ilə Azərbaycana qarşı əsl təcavüze çevrildi. Xocalı soyqırımı bu qanlı təcavüzün zirvəsi oldu.

Ötən əsrə ermənilər Xocalını yer üzündən silmək üçün üç dəfə soyqırımı həyata keçiriblər. 1905-1906, 1917-1920 və nəhayət 1992-ci illərdə. Dünya tarixində belə bir hadisə görünməyib. Ermənilər hədəf kimi niyə məhz Xocalını seçirdilər? Niyə ermənilər Azərbaycanın torpaqlarını özününküleşdirmək üçün birinci növbədə Xocalını yer üzündən silmək isteyirdilər? Ona görə ki, bütövlükdə Dağlıq Qarabağ, o cümlədən də Xocalı Azərbaycanın mədəniyyət tarixidir. Belə ki, bura 3500 il yaşı olan abidələr, kurqanlar, yüksək sivilizasiyadan xəbər verən saxsı qablar, silahlar, qızıl-zinət əşyaları, şüşə parçaları ilə məşhur idi. Bu sahərdə oradan

yati üçün - 1 milyon 500 min qızılcık rütbəli zabitlərin təlimatlaşdırılmasına 4 min rubl ödənilirdi.

İsə İran ilə İran arasında bağla-

Gülüstan (1813), Türkmençay (1828) sülh müqavilələrindən sonra

İranın körəyi ilə İran və Mesopotamianadan Qarabağa, Qərbi Azərbaycan köçürüldən ermənilər sovet idarəyyəti illərində 1828-ci illərə qədər İrəvan xanlığında adlanan Zəng-

İrəvan xanlığında olan Zən, Dərələyəz, Göycə mahali, Əpa mahali, Vedibasar və bir sır-baycan ərazilərinin Ermənis-tilənən məkana birləşdirilməsi ilə oldular. Sonra dəfələrlə Qa- da həmin ərazilərə qatmağa təsələr də bunu bacarmamış- Ancaq Qorbaçovun "perest- si" onların əl-golunu əməlli- yətli mövqədə yerləşirdi.

Ən əsası isə Xocalı Ağdamdan Qarabağın tacı olan Qalaya - əzə-mətlili Şuşaya gedən yoluñ üstündə, Xankəndin 10 kilometrliyində yer-ləşirdi. Ermənilər Şuşaya həmle et-mək istəyəndə sinesini qabağa ver-rən Xocalı olurdu - Xankəndi istiqamətində düşmənin irəlliləməsini ən-qəlləvirdi...

Şükrü Şamilin "Şırqıdan Şirin" dediği gibi, Xocalı'ın şirinlikleri şirinliklerdi. Xaç ataları R.Köçəryan "Meklumyan" olan bədnəmək" (Durna), "Miatusum" (Birlilik) atalarının ilk mitinqləri sonrasında da yaxından köməyi ilə ayıcana qarşı əsl təcavüzə di. Xocalı soyqırımı bu qanlı tə-ün zirvəsi oldu.

en esrdə ermənilər Xocalını zündən silmek üçün üç dəfə tərəfimizi həyata keçiriblər. 1905-1917-1920 və nəhayət 1992-ci ildə. Dünya tarixində belə bir olay görünməyib. Ermənilər hər iki niyə mehz Xocalını seçirdilər. Niyə ermənilər Azərbaycanın ərazilərini özünükləşdirmək istəyiblər? Birinci növbədə Xocalını yerinə silmək istayırlıqlar? Ona

əri silmək istəyirdilər? Ona ki, bütövlükdə Dağlıq Qaraoğluların cümlədən də Xocalı Azərbaycanının mədəniyyət tarixidir. Belə ki, 3500 il yaşı olan abidələr, qəbirşəhərlər, yüksək sivilizasiyadan yaranan verən saxsı qablar, silahlar, həmçinin eşyaları, şüşə parçaları və şəhər id. Bu şəhərdə eradan

yə milli qırğıın xarakteri verdi. Lakin bu milli qırğıından qaçmaq mümkün devidi "

Stepan Şaumyanın "qaça bilmədiyi" bu milli qırqınların nəticəsində yüz minlərlə Azərbaycan türkү qətəle yetirildi, Azərbaycanın tarixi torpaqlarında Ermənistan adlanan dövlət yaradıldı və bu torpaqlarda yaşayan yarım milyondan çox Azərbaycan türkü amansızlıqla qətəle yetirildi. Bütünlükə, Qars, İğdır, Urmıya, Ərdəbil, Qərbi Azərbaycan, Qarabağ da daxil olmaqla Azərbaycanın eksər əyalətlərini əhatə edib Bakı və Qubaya qədər uzanan ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törendikləri soyqırımında 2 milyondan çox insan qətəle yetirildi. Buraya 1828-ci ildən başlayaraq 5 dəfə həyata keçirilən deportasiya qurbanlarını da əlavə etsək, erməni qətlamlarının qurbanlarının sayı 2,5 milyona çatıtar. 1905-1920-ci illərdə azərbaycanlılara qarşı bu terroru rus hərbi birləşmələrinin tərkibində olan 100 minlik "Zinavrlar" ordusu, "Çetnik" və "Xmbabet" hərbi terror dəstələri, rus silahları ilə silahlandırılan Andranikin "Könüllülər korpusu" və daşnakların 40 minlik silahlı qüvvələri həyata keçirmişdilər...

1920-ci ilə qədər olan bütün bu
qırğınlardan, dəfələrlə törədilən
yanğınlardan sonra da Xocalını yer
üzündən silmək mümkün olmadı.
Xocalı yenidən insan nəfəsi ilə isin-
di, genişləndi, böyüdü, şəhərə çev-
rildi.

Sonuncu, üçüncü həmələ isə
1992-ci il fevralın 25-dən 26-na ke-
çən gecə baş verdi. Bu dəfə 7 min

çen gecə baş verdi. Bu dəfə 7 min nəferlik Xocalı şəhərini ermənilər bütövlükdə məhv etməyi bacardılar, yüzlərlə günahsız insan vəhşicəsinə qətlə yetirildi, uşaq, qadın, ağa-saqqal, ağbirçək demədən hamisini qırıldılar, qətlə yetirdikləri insanların meyitlərini təhqir etdilər. Bütün bu vandalizm aktları Rusyanın 366-ci motoatıcı alayının fəal iştirakı ilə hə-yata keçirildi.

İstemedim. Burası gelen polkovnik lieutenant Ohanyan mənə işarə etdi ki, qorxmayın. Mən ayağımı 9-11 yaşlı qız meyitinin sinəsinə basıb addımlamağa başladım. Mənim ayaqlarım və şalvarım qan içinde idi. Ve mən beləcə 1200 meyitin üs-

İngilterənin "Sandi-tayms" qəzeti 1 mart 1992-ci il tarixli nəşrində yazır: "Erməni əsgərləri minlərlə azerbaycanlı ailəsinə məhv etmişlər". "Faynenş tayms" qəzetində 9 mart 1992-ci il tarixli sayında qeyd olunur ki, "ermənilər Ağdamədən gələrək gedən dəstəni güllələmişlər. Azerbaycanlılar 1200-ə qədər cəsəd saymışlar... Livanlı kinooperatör təsdiq etmişdir ki, onun ölkəsinin varlı daşnak icması Qarabağ'a silah və adam göndərir. Qəzeti 4 mart 1992-ci il sayında yer alan məlumatda azerbaycanlıların çoxunun qeytinin eybəcər hala salınması, körpə qızın ancaq başının qalması faktı qeyd olunur. İngilterənin "Valer Aktuel" jurnalında yazılır (14 mart 1992-ci il): Bu "muxtar regionda" erməni silahlı dəstələri müasir texnikaya, o cümlədən vertolyotlara malikdirlər. ASALA-nın Suriya və Libanında herbi düşərgələri və silah anbarları var. Ermənilər yüksəldiklərindən keçdim".

"Martın 2-də "Qaflan" erməni qrupu (meyitləri yandırmaqla məşğıl olurdu) 2000-ə yaxın alçaq monqolun (Türkün) cəsədini toplayıb ayrı-ayrı hissələrlə Xocalının 1 kilometrliyində yandırdı. Axırıncı yük maşınında mən başından ve qollarından yaralanmış təxminən 10 yaşlı bir qız uşağını gördüm. Diqqətlə baxanda gördüm ki, o, yavaş-yavaş nefes alır. Soyuq, acliq və ağır yaranmasına baxmayaraq, o, hələ də sağ idi. Ölümle mübarizə aparan bu uşağın gözlərini mən heç vaxt yadan çıxarmayacam. Sonra Tigranyan familyalı bir əsgər onun qulaqlarından tutub artıq üzərinə mazut tökülmüş cəsədlin içərisinə atdı. Daha sonra onları yandırdılar. Ton-qaldan ağlamaq və imdad səsleri gelirdi... Bütün bu rəzilliklərin qarşısında Ermənistənın baş naziri Paşinyan iddia edir ki, Xocalını ruslar təqsidib.

Rusiya qəzətleri də baş verenlərə münasibət bildirmişlər. "İzvestiya" qəzeti 4 mart 1992-ci il tarixli sayında yazırı ki, "Videokamera qulaqları kəsilmiş usaqları göstərdi. Bir qadının sıfətinin yarısı kəsilmişdir, kişilərin skalpları götürülmüşdür.

Həmin qəzet 13 mart 1992-ci il sayında mayor Leonid Kravetsin fiqirlərinə yer verir: "Mən şəxsən tərəfdə yüzə yaxın meyit gördüm. Bir oğlanın başı yox idi. Hər tərəfdə xüsusu qəddarlıqla öldürülmüş qadın, uşaq, qocalar görünürdü". "İzvestiya" qəzeti hədise yeri -nə gələn müxbiri V.Bellax isə müşahidələrini belə qeyd etmişdi: "Ağdamda dayanmadan meyitlər gətirilirdi. Tarixdə belə şey görünməmişdi. Mevitişrin gözleri sıyrılmış, güləş imzalatdırdı.

Burada Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başladılan "Xocalıya ədalət!" kampaniyasının dünya ictimai rəyinin məlumatlandırılmasına verdiyi töhfəni xüsusi qeyd etmək lazımdır. Məhz bu kampaniyanın nəticəsidir ki, ABŞ-in 20-dən artıq ştatının qanunvericilik məclisləri Xocalı soyqırımını tanıyb, bir sıra ölkələrin parlamentləri, o cümlədən Türkiye və Pakistan parlamentləri qırğını pisleyən qətnamələr qəbul edib.

ƏSRİN FACİƏSİ

ları və başları kəsilmişdi. Bir neçə meyit zirehli maşınlara qoşularaq sürüklənmişdi. İşgəncələrin həddi-hüdudu yox idi... Xocalıda bir-birinin üstünə qalaqlanan və od vurulub yandırılan, traktorla kürünərək dərə-yə yuvarladılan insanların itkin düşən xocalılılar olduğunu söyləyirdi-lər".

Bu faktları dünya ictimaiyyetine çatdırın xarici qəzet və jurnalların sayı yüzlərlədir. Dünya ictimaiyyeti bütün faktları bilməsinə baxmaya-raq, yenə də işğalçını müdafiə etməkdə davam edir, Vətən mühari-bəsində öz torpaqlarını azad edən milli ordumuza, ölkəmizə olmazın böhtanlarını atırlar.

Qarabağ hadisələrinin provakatorlarından biri, türk dünyasının qatı düşməni başəbəla yazıçı Zori Balayan "Ruhumuzun dirçəliyi" adlı kita-

bında 1992-ci ilin 26 fevralında Xocalıda törətdikləri soyqırımı haqqında həyasızcasına yazar: "Biz Xaçaturla Xocalıda ələ keçirdiyimiz eve girerkən əsgərlərimiz 13 yaşı bir türk uşağı pəncərəyə mışmarlaşmışdır. Türk uşağı çox səs-küy salmasın deyə Xaçatur uşağın ana-sının kəsilmiş döşünü onun ağızına soxdu. Daha sonra 13 yaşındakı türkün başından, sıñəsindən və qarın-dan dərisini soydum. Saata baxdım, türk uşağı 7 dəqiqə sonra qan itirə-rək dünyasını dəyişdi. Ruhum sevin-cdən qürurlandı. Xaçatur daha son-ra ölmüş türk uşağının casədini his-sə-hissə doğradı və bu türklə eyni kökdən olan itlərə atdı. Axşam eyni şeyi daha 3 türk uşağına etdik. Mən bir erməni kimi öz vəzifəmi yerine yetirdim. Bilirdim ki, hər bir erməni hərəkətlərimizdən fəxr duyacaq". Bu qandonduran hadisələri özünü yazıçı adlandıran, əslində insanlıq simasını itirmiş bir cəpi vəzvirdi.

simasını itmiş bir canı yazdı. Daha bir erməni müəllif, Livanda məskunlaşmış yazıçı-jurnalist David Xerdiyan Xocalıda ermənilərin Azerbaycan türklərinin başına gətirdikləri müsibətləri "Xaç uğrunda" kitabında fəxrə xatırlayı. "Xaç uğrunda" kitabının 19-76-cı səhifələrində müəllif Xocalı soyqırımdan yazar: "Səhərin soyuğunda biz Daşbulaq yaxınlığındakı bataqlıqdan keçmək üçün ölülərdən körpü düzəltməli olduğ. Mən ölülərin üstü ilə getmək istəmədim. Bunu gören polkovnik-leytenant Ohanyan mənə işaret etdi ki, qorxmayın. Mən ayağımı 9-11 yaşlı qız meyitinin sinəsinə basıb addımlamağa başladım. Mənim ayaqlarım və şalvarım qan içinde idi. Ve mən beləcə 1200 meyitin üstündən keçdim".

"Martin 2-də "Qaflan" erməni qrupu (meyitləri yandırmaqla məşğul olurdu) 2000-ə yaxın alçaq monqolun (türkün) cəsədini toplayıb ayrı-ayrı hissələrlə Xocalının 1 kilometrliyində yandırdı. Axırıncı yük maşınınında mən başından ve qollarından yaralanmış təxminən 10 yaşlı bir qız usağını gördüm. Diqqətlə baxanda gördüm ki, o, yavaş-yavaş nəfəs alır. Soyuq, aqlıq və ağır yaranmasına baxmayaraq, o, hələ də sağ idi. Ölümle mübarizə aparan bu usağın gözlərini mən heç vaxt yadan çıxarmayacam. Sonra Tigranyan familyalı bir əsgər onun qulaqlarından tutub artıq üzərinə mazut tökülmüş cəsədlərin içərisinə atdı. Daha sonra onları yandırdılar. Ton-qaldan ağlamaq və imdad səsleri gelirdi... Bütün bu rezülliklərin qarşısında Ermənistəninin baş naziri Paşinyan iddia edir ki, Xocalını ruslar tərəfdən

İndi biz bütün dünyani inandırmak isteyirik ki, ermənilər Azərbaycanın 20 faiz torpaqlarını işgal edib orada 1 milyondan artıq insanı etnik təmizləmeye məruz qoyduqlarından müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın rəşadəti ordusu 44 günlük müharibə dövründə həmin torpaqları azad etdi və düşmənə kapitulyasiya aktı imzaladırdı.

Burada Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başladılan "Xocaliya ədələt!" kampaniyasının dünya ictimai rəyinin məlumatlandırılmasına verdiyi töhfəni xüsusi qeyd etmək lazımdır. Məhz bu kampaniyanın nəticəsidir ki, ABŞ-in 20-dən artıq ştatının qanunvericilik məclisləri Xocalı soyqırımıni tanıayıb, bir sıra ölkələrin parlamentləri, o cümlədən Türkiye və Pakistan parlamentləri qırğını pisleyən qətnamələr qəbul edib.